

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

MIN-LANG (2022) 16

EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES

Summary of the eighth Report of the Committee of Experts on Sweden

adopted on 17 November 2022

Swedish language version

Sammanfattning

Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk trädde i kraft i Sverige den 1 juni 2000 och är tillämplig för följande språk: samiska, finska och meänkieli enligt del II och del III av stadgan, samt romani chib och jiddisch enligt del II av stadgan.

Sedan den senaste uppföljningsomgången har regeringens initiativ kallat "Nystart för en stärkt minoritetspolitik" ännu inte nått en nivå som till fullo ger kraft åt den praktiska tillämpningen av stadgan. Resultaten av svenska myndigheters utredningar under den nuvarande uppföljningsomgången berör inte ett av de viktigaste områden som kritik riktats mot, nämligen förbättring av det nationella systemet för utbildning i minoritetsspråk. Antalet kommuner som har särskild förvaltning på samiska, finska och meänkieli har inte ökat, och graden av medvetande om de nationella minoriteterna har inte heller ökat märkbart.

Länsstyrelsen i Stockholm och Sametinget är de två organ som har i uppgift att ha överse tillämpningen av den svenska minoritetsspråkspolitiken. Men dessa har otillräcklig juridisk befogenhet för att övervaka om de mottagande kommunerna använder medlen enligt lagen, och för att ge eventuella påföljder.

Minoritetsspråkens ställning inom utbildningen är fortsatt otillfredsställande. Tillhandahållandet av en lektion i veckan bedöms som otillräckligt för talarnas behov och krav, samt för utvecklingen av en mogen läs- och skrivkunnighet och för minoritetsspråkens överlevnad. Den tvåspråkiga utbildningen har inte utökats. Förskoleutbildning enligt stadgans del III om språk är ännu otillfredsställande inom respektive förvaltningsområde. Den nuvarande strukturen för lärarutbildning motsvarar ännu inte behovet för lärare inom förskola, grundskolans tidigare årskurser och gymnasieskola för alla nationella minoritetsspråk. Som påpekades i den tidigare uppföljningsrapporten krävs en strukturerad politik inom utbildning och lärarutbildning, samt extra läromaterial, för att säkerställa skyddet av alla minoritetsspråk.

Språkcenter för finska, meänkieli, romani och jiddisch har startats under sommaren 2022. Emellertid är deras verksamhet och finansiering enbart garanterade för tre år, medan finansieringen för det samiska språkcentret är säkerställt på permanent basis.

Problemet med rättslig prövning för fall där användning av nationella minoritetsspråk nekas har inte lösts, eftersom inga åtgärder har vidtagits för att inkludera språk som grund för diskriminering i diskrimineringslagen under denna uppföljningsomgång. Detta är inte förenligt med stadgan.

Sverige har ännu inte skapat en struktur för att samla in tillförlitliga data om antalet och den geografiska fördelningen av minoritetsspråkstalare, som motsvarar kraven i den svenska dataskyddslagstiftningen. Bristen på tillförlitliga data försvårar utvärderingen av nationella minoritetsspråkstalaras behov i hela landet inom stadgans områden rörande exempelvis utbildning, offentlig förvaltning och rättsväsende.

Det finns inga licensierade rättstolkare för samiska och meänkieli i Sverige. Dessa språk används inte inom rättsväsendet. Det går inte att dra några slutsatser om användningen av finska i domstolarna eftersom den offentliga statistiken inte specificerar om användningen av finska är till gagn för minoritetsspråkstalare eller för finska medborgare. Vissa statliga och lokala myndigheter har förbättrat möjligheterna att använda finska, samiska och meänkieli genom att tillhandahålla fler översättningar online av material och dokument av betydelse. Myndigheterna behöver vidta proaktiva åtgärder för att situationen ska bli förenlig med de åtaganden som Sverige ratificerat enligt artikel 9 och 10.

Visserligen har antalet och procentandelen av nya produktioner på minoritetsspråk ökat något inom public service utbud av radio och tv för finska och samiska, men inga framsteg har gjorts vad det gäller meänkieli, romani och i synnerhet jiddisch, vilket gör att de två sista är i stort sett osynliga i medierna. Medverkan av personer som talar språken vid produktionen av nytt material kan bidra till att skapa program som speglar målgruppernas behov bättre, med innehåll som är mer relevant för de som talar språket.

Expertkommitténs åttonde uppföljningsrapport bygger på den politiska och juridiska situation som föreligger vid tiden för expertkommitténs besök på plats i Sverige i maj 2022.